

Inclusieagenda 2018-2020

Marieke Meeuwenoord
Beleid en Ontwikkeling
21-08-2018

Inhoudsopgave

Inleiding	2
VN-verdrag	2
Van inventarisatie naar agenda.....	2
Leeswijzer	3
Basisvoorwaarden voor een inclusieve samenleving.....	4
Bewustwording bij mensen zonder beperking.....	4
Kennis	4
Bereidheid om te investeren	4
Informatievoorziening.....	5
Actielijst.....	6
Korte termijn: augustus – december 2018.....	6
Acties met langere doorlooptijd: augustus 2018 – augustus 2020.....	7
Middellange termijn: januari – december 2019	8
Monitoring en vervolg.....	9

Inleiding

VN-verdrag

In de zomer van 2016 ratificeerde Nederland het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, dat in 2006 opgesteld was. Het einddoel van dat verdrag is een inclusieve samenleving. In een inclusieve samenleving kunnen mensen met een beperking precies dezelfde dingen doen als mensen zonder beperking. Bij 'mensen met een beperking' gaat het om iedereen met langdurige lichamelijke, mentale, verstandelijke of zintuiglijke beperking. Dit kan aangeboren zijn, maar ook het gevolg van een ongeluk of (chronische) ziekte.

De ratificatie schept verplichtingen voor Nederland. Overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties moeten werken aan een toegankelijker en inclusievere samenleving. Dit is niet van de ene op de andere dag te realiseren. Het vraagt om een integrale aanpak en vergt de inzet van alle partijen in de samenleving. Het is dus geen onderwerp waar de gemeente exclusief verantwoordelijk voor is. Maar het is wel belangrijk om als gemeente zelf het goede voorbeeld te geven. En om in beleid inclusie centraal te zetten, het onderwerp in de samenleving onder de aandacht te brengen en waar mogelijk organisaties, verenigingen en inwoners te stimuleren en te faciliteren.

Van inventarisatie naar agenda

Het is de bedoeling dat iedere gemeente een inclusieagenda opstelt waarin is opgenomen op welke manier zij zelf de komende jaren gaat werken aan een inclusievere samenleving. Het belang van een dergelijke agenda werd in maart 2017 door de gemeenteraad onderstreept met het unaniem aannemen van de motie 'agenda voor inclusie in Woudenberg'.

In de tweede helft van 2017 werd de eerste stap gezet met het opstellen van de notitie inclusieagenda. Hierin waren de uitkomsten opgenomen van een inventarisatie van het eigen gemeentelijke beleid rondom inclusie. Uit deze inventarisatie bleek dat de gemeente Woudenberg al veel doet om een inclusieve gemeente te zijn, zowel binnen als buiten het gemeentehuis. Maar er is ook ruimte voor verbetering. En er zijn eveneens onderwerpen die op dit moment nog niet of nauwelijks op de agenda staan of in beeld zijn. Per thema (algemeen, Wmo, jeugd en arbeid) resulteerde dit een lijstje met mogelijke verbeterpunten.

In de eerste helft van 2018 is er gesproken met mensen op wie het VN-verdrag zich richt of met hun vertegenwoordigers¹. Tijdens deze ontmoetingen werd het belang van dit onderwerp door iedereen onderschreven. De verbeterpunten zijn doorgenomen en aangevuld. Ook is gekeken welke punten als eerste aangepakt en uitgewerkt moeten en kunnen worden en wat later aan bod komt.

De gesprekken leverden het inzicht op dat niet iedereen nog in staat is om deel te nemen aan de 'gewone' samenleving, zoals sommige bewoners van de Heygraeff. In het kader van een inclusieve samenleving is het dan een idee om naar de leefomgeving van deze mensen toe te komen. Dit wordt ook al gedaan. Denk aan de Truckersdag van Reinaerde of de avondvierdaagse die over het terrein van de Heygraeff loopt. Ook de maandelijkse maaltijd in de Kersentuin, waarbij iedereen die wil welkom is en waar

¹ Er is gesproken met de cliëntenraden van Reinaerde, de Moriahoeve en Groenewoude, met SWO, de PCOB en Seniorenbelangen, met de Adviesraad Sociaal Domein en met de teamleider van het Sociaal Team.

tientallen inwoners op afkomen, vallen hieronder. Dit is een succesvolle manier om bij te dragen aan een inclusieve samenleving. Het is wel belangrijk om rekening te houden met wat mensen aankunnen en prettig vinden zodat hun thuis een veilige haven blijft

Enkele punten uit de inventarisatie werden door de gesprekspartners niet als noodzakelijk ervaren. Een voorbeeld hiervan is inzicht in de toegankelijkheid van winkels en gebouwen. Dit wordt door geen van de ondervraagde groepen als een knelpunt ervaren, dus daarop hoeft geen actie uitgezet te worden.

Leeswijzer

Hieronder worden eerst algemene bevindingen besproken die uit de gevoerde gesprekken naar voren kwamen. Die vormen de basisvoorwaarden om te komen tot een inclusieve samenleving. Daarna volgt de actielijst. Deze is ingedeeld in korte, middellange en langere acties. De actielijst is gebaseerd op de punten die in de eerste inventarisatie zijn genoemd, aangevuld met punten aangedragen door de gesprekspartners.

Basisvoorwaarden voor een inclusieve samenleving

Uit de gesprekken met belangengroepen waren vier basisvoorwaarden te destilleren die nodig zijn om te komen tot een inclusieve samenleving. Deze voorwaarden zijn hieronder beschreven. De concrete uitwerking van het vervullen van deze basisvoorwaarden zijn opgenomen in de actielijst.

Bewustwording bij mensen zonder beperking

Bewustwording is het startpunt om een beweging op gang te brengen die tot meer inclusie leidt. Mensen zonder beperking zijn zich vaak niet bewust van de belemmeringen die mensen met een beperking ervaren en het effect dat dit heeft op het kunnen deel uitmaken van de samenleving. Met name als het gaat om belemmeringen die niet direct zichtbaar zijn. Bijvoorbeeld, wat antwoord je als ondernemer wanneer een klant vraagt of hij of zij van het toilet gebruik mag maken? Ben je er dan van bewust dat die vraag voort kan komen uit het feit dat iemand een darmaandoening kan hebben en deze mensen vaak nauwelijks de deur uit durven, uit angst niet op tijd een toilet te kunnen bereiken? Om als gemeente deze bewustwording te vergroten is het belangrijk om het onderwerp inclusie daar waar mogelijk op de agenda te zetten of onder de aandacht te brengen.

Kennis

Bewustwording is stap één. Maar om binnen een onderneming, organisatie of vereniging vervolgens aanpassingen te doen zodat je letterlijk en figuurlijk voor iedereen toegankelijk bent, is kennis nodig. Sommige dingen zijn eenvoudig te bedenken. Bijvoorbeeld dat een drempel niet handig is om toegankelijk te zijn voor iemand met een rolstoel. Maar wat ervaart iemand met een visuele beperking als belemmering? En wat vraagt dat van de inrichting van je gebouw? En ten aanzien van een geestelijke beperking als bijvoorbeeld dementie is dat nog lastiger. Om toegankelijk te zijn voor iemand die dementerend is, is het belangrijk om wat van de achtergrond van de ziekte te weten. En om te weten hoe je iemand met dementie kan herkennen en het beste tegemoet kan treden. Het vergroten van kennis is dus cruciaal. De gemeente kan hieraan bijdragen door zelf het goede voorbeeld te geven en door kennisvergroting bij andere partijen te stimuleren.

Bereidheid om te investeren

Toegankelijk zijn voor iedereen vraagt bereidheid om te investeren. Investerings in geld als er bijvoorbeeld fysieke aanpassingen aan een gebouw moeten worden gedaan. Of wanneer de kosten van een cursus moeten worden gedekt. Maar ook figuurlijk. Mensen met een beperking hebben soms meer begeleiding nodig of een andere benadering. Dit vraagt wat extra's van de mensen om hen heen en de bereidheid om dit te bieden. Het subsidiebeleid biedt de gemeente de (bescheiden) mogelijkheid om bij te dragen aan investeringen in met name de kennisvergroting van maatschappelijke organisaties en verenigingen.

Informatievoorziening

Onder dit kopje verstaan we informatievoorziening aan degenen die een beperking ervaren. Voor hen is informatie over voorzieningen, ondersteuningsmogelijkheden en de toegankelijkheid van activiteiten onontbeerlijk om gewoon mee te kunnen doen. Hierbij gaat het om wegwijsbordjes naar openbare toiletten tot wegwijs worden in ondersteuningsmogelijkheden die bijvoorbeeld de coöperatie kan bieden. Maar ook informatie over passend onderwijs of aangepast sportenmogelijkheden en dergelijke. Als gemeente hebben we de taak om te zorgen voor makkelijk vindbare informatie in een begrijpelijke taal. Daarnaast monitoren we de vindbaarheid en begrijpelijkheid van de informatievoorziening van de Coöperatie, als belangrijke partner in het sociaal domein, en gaan we indien nodig in gesprek met hen over het verbeteren hiervan.

Actielijst

De actielijst is ingedeeld in drie delen. De korte termijn actielijst omvat activiteiten die dit jaar nog gedaan en afgerond kunnen worden. Daarna volgt de lijst van acties met een langere doorlooptijd. Deze worden in het komende half jaar wel opgestart, maar leiden pas later tot resultaat of vragen aandacht over een langere periode. Het derde en laatste deel zijn acties die in 2019 gestart en afgerond worden.

Korte termijn: augustus – december 2018

1. In overleg met bewoners in een rolstoel en/of een visuele beperking wordt een inventarisatie gemaakt van de "hobbels en bobbel" die zij tegenkomen als zij zich door Woudenberg voortbewegen. Er wordt een lijst gemaakt met mogelijke verbeteringen en bij aanpassingen in de openbare ruimte en gesprekken met relevante ondernemers en organisaties worden de knelpunten uit deze inventarisatie meegenomen ter verbetering. De inventarisatie is een korte termijn actie. Het doorvoeren van de verbeteringen is een langer proces.
2. De gemeente treedt in overleg met Reinaerde en met de Coöperatie om te kijken hoe mensen uit de bijstand gestimuleerd kunnen worden om vrijwilligerswerk te doen voor de cliënten van Reinaerde.
3. In overleg met de bibliotheek worden de cliënten van Reinaerde uitgenodigd om te ontdekken wat de bieb hen te bieden heeft.
4. De gemeente gaat een regionale samenwerking aan door ondertekening van de overeenkomst 'Grenzeloos actief'. Het doel van de samenwerking is het afstemmen van vraag en aanbod op het gebied van aangepast sporten. Het in kaart brengen, vindbaar maken en voortdurend actualiseren van het aanbod. En bewustwording bij en informatievoorziening van sport- en beweegaanbieders ten aanzien van de mogelijkheden en behoeften op het gebied van aangepast sporten. De overeenkomst loopt tot 2022. Jaarlijks wordt door de regioconsulent aangepast sporten in samenspraak met de ambtenaren uit de deelnemende gemeenten, een projectplan opgesteld met daarin de acties voor het komende jaar.
5. In het sjabloon voor de college- en raadsvoorstellen wordt onder het kopje "Duurzaamheid" in relatie tot het item *people* 'Inclusie' opgenomen. Zodat bij het maken en uitvoeren van beleid bewuster nagedacht wordt in hoeverre er rekening gehouden wordt met of bijgedragen wordt aan inclusie.

Acties met langere looptijd: augustus 2018 – augustus 2020

Acties met een langere looptijd zijn acties die de gemeente binnen nu en een half jaar start, maar die pas op de langere termijn tot resultaat leiden. Of die de komende jaren continue aandacht verdienen.

1. De gemeente zet in overleggen met ondernemers, het onderwijs, kerken en niet-gesubsidieerde verenigingen het onderwerp inclusie op de agenda. Om de bewustwording van en kennis over inclusie te vergroten. En daarmee de bereidheid om hierin te investeren.
2. De gemeente zet extra in op het werven van vrijwilligers die mensen met een beperking willen begeleiden. Denk hierbij aan mensen die als maatje willen fungeren bij het leren reizen met het openbaar vervoer, die een dag(deel) met iemand op stap willen, die hand- en spandiensten zouden willen verrichten.
3. De gemeente onderzoekt of er voldoende lokale algemene voorliggende voorzieningen voor laagdrempelige inloop, dagopvang en/of dagbesteding zijn. En zo niet hoe deze kunnen worden opgestart en ondersteund. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het project DementTalent. De werkgroep Woudenberg Dementievriendelijk is momenteel de (financiële) mogelijkheden aan het onderzoeken voor het opstarten van dit project dat als doel heeft om mensen met beginnende dementie als vrijwilliger in te zetten, zodat ze zolang mogelijk volledig deel uit kunnen blijven maken van de samenleving.
4. De gemeente onderzoekt of het wenselijk en mogelijk is dat zij aansluit bij de regeling van de Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting, waarmee leningen verstrekt kunnen worden voor aanpassingen aan het huis waarmee de mensen langer thuis kunnen blijven wonen. Als het antwoord ja is, dan sluit de gemeente zich hierbij aan.
5. De gemeente monitort en bespreekt met regelmaat met de Coöperatie de vindbaarheid en begrijpelijkheid van haar communicatie-uitingen. Dit gebeurt onder meer op basis van de analyse van websitestatistieken van www.loketdekleineschans.nl en de jaarlijkse cliëntervaringsonderzoeken jeugd, Wmo en participatiewet.
6. De gemeente is onderdeel van de werkgroep dementievriendelijk Woudenberg. Deze werkgroep heeft als doel ervaringen uit te wisselen, het onderwerp dementie meer op de kaart te zetten en activiteiten te ontwikkelen die Woudenberg meer dementievriendelijk maken.
7. Bij subsidiepartners wordt tijdens de jaarlijkse subsidiegesprekken aandacht gevraagd voor letterlijke en figuurlijke toegankelijkheid voor mensen met een beperking.

Middellange termijn: januari – december 2019

Acties voor de middellange termijn zijn acties die vanaf januari 2019 gestart worden en die naar verwachting in 2019 afgerond kunnen worden.

1. Naar aanleiding van de oproep van de Maag Lever Darm Stichting wordt onderzocht in hoeverre en op welke wijze de vindbaarheid van openbare toiletten in de gemeente vergroot kan worden. Ook wordt in overleggen met ondernemers aandacht gevraagd voor het feit dat mensen die last hebben van een maag- of darmaandoening moeiteloos gebruik zouden moeten kunnen maken van het toilet.
2. De gemeente legt vast hoe zij omgaat met Social Return on Investment (SROI) in het inkoopbeleid. Het doel van SROI is om zoveel mogelijk mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt via het aanbestedingsbeleid duurzaam aan het werk te helpen. Het vaststellen van de kaders gebeurt in een notitie SROI die als allonge op het inkoopbeleid wordt gebruikt.
3. Door de implementatie van verschillende deelprojecten die voortkomen uit het regionaal beleidskader doelgroepenvervoer wordt de mobiliteit van mensen met een beperking vergroot. Hierbij gaat het onder andere om hulp bij gebruik maken van het openbaar vervoer en meer bekendheid geven aan lokale kleinschalige mobiliteitsoplossingen.
4. De gemeente onderzoekt samen met Reinaerde en de Moriahoeve of het mogelijk is om pasfoto's voor identiteitsbewijzen op locatie te laten maken.
5. Het eigen werving- en selectiebeleid wordt door de gemeente gecontroleerd op verbeterpunten in de toegankelijkheid voor mensen met een beperking.
6. In de Sociale Kracht monitor die in het najaar van 2019 weer uitgezet wordt, worden vragen opgenomen over ervaren drempels (letterlijk en figuurlijk) en de gewenste oplossingen.
7. De gemeente onderzoekt op welke manier mensen met een beperking op een meer structurele manier betrokken kunnen worden bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid en borgt dit in het beleids- en uitvoeringsproces.
8. De gemeente neemt in de subsidieverordening op dat de gesubsidieerde organisaties of activiteiten ook aandacht moeten hebben voor de toegankelijkheid voor mensen met een beperking.

Monitoring en vervolg

De acties worden ondergebracht bij verschillende ambtenaren. De opsteller van de inclusieagenda bewaakt de voortgang van de acties en zorgt voor onderlinge afstemming. Een deel van de bovengenoemde acties zijn concreet en relatief snel door de gemeente te realiseren. Daarvan kan straks eenvoudig geconstateerd worden of ze zijn verwezenlijkt. Andere acties zijn meer procesmatig en/of vragen de medewerking van andere partijen. De invloed van de gemeente op het slagen van de acties is dan kleiner.

De uitvoering van deze inclusieagenda wordt gevolgd in de verantwoordingscyclus van projecten. Gezien het feit dat de korte termijnactielijst loopt vanaf augustus 2018, is de eerste verantwoording in mei 2019 en niet al in november 2018. Halverwege 2019 wordt opnieuw contact gezocht met de belangengroepen die we voor het opstellen van deze agenda gesproken hebben, om te monitoren wat zij ervaren ten aanzien van de inspanningen voor een inclusieve samenleving en of bijsturing of aanvullingen gewenst zijn. Halverwege 2020 wordt opnieuw de balans opgemaakt en wordt gekeken of het nodig is om een nieuwe actielijst voor twee jaar op te stellen of dat het onderwerp inclusie voldoende ingebed is dat het geen aparte agenda meer nodig heeft.